

A modern pályaválasztás pesti boszorkány- konyhájában...

Látogatás
a Képességvizsgáló Állomáson, ahol
kísérletekkel mutatják meg a pácienseknek, hogy milyen pályát válasszanak

E gyermeket orvosnak kell tanítani.
Ebből pásztor lesz.

Ember tragédiája, XII. szín. (Falanszter).

A Fiúmei úton, a Társadalombiztosító épületének egyik szárnyában, üvegfalal elválasztott folyosón, csendes laboratóriumi munka folyik. Az asztalokon, polcokon itt ismeretlen rendeltetésű műszerek és gépek állnak, de a kísérletezés anyaga az ember, pontosabban az emberi agyvelő.

A Képességvizsgáló Állomás néhány hónapja működik a Társadalombiztosítóban, azelőtt szűkebb keretek között mozgott. Most kibővítve, német és amerikai mintára megszervezte, valóban csodálatraméltó eredményeket produkál. A cél az, hogy az emberi képességeket, hajlamokat és ösztönöket helyes irányba tereljük. Számítatlan emberi élet tragédiája a rossz pályaválasztás. Sok kiváló képesség nem tud kibontakozni, mert nem a hajlamainak megfelelő pályát választotta. A legtöbb ember, mire ezt felismeri, már képtelen újból kezdeni az életét, viszonyai is úgy alakulnak, hogy kénytelen megmaradni pályáján. Viszi, sodorja őket életviszonyaik helyzeti energiája. Legtöbbször nem is ismerik fel, hogy pályát tévesztettek. Ezek aránylag a szerencsésebbek közé tartoznak, mert a tépelődés és önvád nem keseríti el életüket. A Képességvizsgáló Állomás vezetői azt mondják, hogy az embereknek legalább negyvenszázaléka választotta meg helytelenül életpályáját.

Korunk intézményei közül a legnagyobb jövőre hivatott ez a nagyszerű laboratórium, amelyben emberi sorsok felett döntnek a tudomány legújabb eredményei alapján.

A zseni és a normál-ember

Tehát menjünk végig ezeken a szobákon, ahol az új generáció jövőjét főzik. A képességeknek milyen csirája kell ahhoz, hogy valaki orvos, ügyvéd, borbély vagy lakatos legyen.

Mielőtt belépünk a boszorkánykonyhába, a laboratórium vezetője a következőket mondja:

— Minden társadalmi berendezkedés célja a normál-ember kitermelése. A normális és minden tekintetben kiegyensúlyozott ember a legjobb államalkotó elem. Természetesen szükség van zsenikre is a fejlődés szempontjából. A zseni azonban független minden törvénytől és normálmértéktől, a mi vizsgálataink legfeljebb a rendkívüli emberi képességeik terjednek. A zseni megállapítására nincsenek eszközeink. Akiben nincsenek normális értelemben vett rendkívüli képességek, még lehet zseni. Végeztünk kísérleteket, úgynevezett zseniális emberekkel, de ezekből a vizsgálatokból semmiféle törvényszerű következtetést levonni nem lehet. Egyébként ingyenes vizsgálatra jelentkezhet minden 17 éven aluli gyermek, azonkívül minden felnőtt, aki tagja a Társadalombiztosítóknak. Aki nem tag, 2 pengő vizsgálati díjat fizet. Megjegyzendő, hogy vizsgálat közben több mint 2 pengő ára nyersanyagot használunk fel.

Vezetünk, akinek a nevét saját kérésére nem közöljük, (hivatali fegyelem!) még ezeket a statisztikai adatokat bocsátja rendelkezésünkre:

— Évenként több mint tízezer ember kerül vizsgálat alá. Azok közül, akiknek már van mesterségük, 61.9 százalék elfogadhatóan választotta meg foglalkozását, míg 38.1 százaléknak helytelen volt a választása. Legjobb a borbélyok százalékaránya, mert közülük csak 26.1 százalék valós más pályára. Legrosszabb a helyzet a textilszakmában (56.4), majd a faipar (49) és vasipar (40.4) következik. A vizsgálatokat egy év múlva megismételjük és az eredményeket összehasonlítjuk.

Hogyan nézik a munka eredményét?

A laboratóriumi munka két részre oszlik: szellemi képességek és kézügyesség vizsgálatára. A páciensek vagy harmincfele vizsgán kell keresztülesnie, végül kimondják

ról a szentenciát: mérnöknek való, vagy esztalgályosnak.

Első terem.

Legprimitív feladat: Fatáblán, vert szögeken egy színes zsinórt úgy kell végigvezetni, mint a mellette lévő mintán. A feladat nem nehéz és mindössze arra szolgál, hogy a munka menetét mennyire tudja megjegyezni a páciens.

A következő asztalon lévő műszerrel a szemértéket próbálják ki. Fekete mezőben, üveglap alatt fehér négyzet látható, mellette kisebb négyzet. A kisebb négyzet áttétel útján összeköttetésben áll egy kerékkel, amelyet addig kell forgatni, míg a kisebb négyzet eléri a nagyobb négyzet területét. Illetve, amíg a páciens azt képzei, hogy elérte. Két tű egy vízszintesen futó papírszalagra lerajzolja a forgatás grafikonját: vagyis mennyire közelítette meg a nagyobbik négyzetet és mennyi igazítás után jutott el az eredményhez. Rossz százalék! A legtöbb embernek nincs jó szemértéke.

A többi asztalokon a különböző iparok jellegzetes munkaképei vagy számszamai találhatóak meg, mérőszerszeggel egybekötve. Fűrész, kalapács, véső, gyalú.

A pályaválasztás előtt álló gyermekek mindegyikét végigpróbálják, hogy milyen irányú mozdulatokhoz van a legjobb beidegzettségük. Rendkívül szellemesen megszerkesztett műszerek mutatják a számszerű eredményt. Például egy mozgókeretbe helyezett deszkát kell elfűrészelni az egyik gyermeknek. A fűrészelés akkor tökéletes és egyenletes, ha a keret minél kevesebb mozgást végez. A mozgás hullámvonalát tű rögzíti meg. Ugyanilyen elgondolással szerkesztett gépek mérik a többi ipari munka eredményét.

Asszonyom adja esztalgályosnak a fiát...

Tizenkét éves gyerek vizsgálják éppen. Hat elemi iskolát végzett, most áll pályaválasztás előtt. A munkagépek előtt közepes eredménnyel vizsgázott. Eddig bármelyik ipari pályára egyformán alkalmas, bár sohasem lesz elsősorú munkás. Még egy utolsó kísérlet van hátra.

A kísérletek vezetője így szól a gyerekhez:

— Fiacskám, most figyelj ide! Ettől a feladattól függ, hogy milyen pályát kell választanod, ha boldogulni akarsz.

És elmagyarázza a feladatot. Egy kartonlapra meglehetősen bonyolult minták vannak nyomtatva. Ezt a mintát egy tüvel követni kell. A tü mozgatása egyszerre két kerékkel történik és a kerek különböző irányú mozgást végeznek.

A gyerek meglepő pontossággal követi az ábrát. A grafikon alig mutat ingadozást. A vezető orvos meg is jegyzi;

Ez a legnehezebb mozgások egyike, mert mind a két agyféltekét igénybe veszi. Csak kevés ember képes egyszerre kétirányú ellentétes mozgást végezni. Húsz ember közül tizenkilenc összezavarja a mozdulatokat.

Majd megkérdi a gyerektől:

— Fiacskám, akarsz esztalgályos lenni? A gyerek bólint, hogy igen, mire az anyával is közli az eredményt:

— Asszonyom, adja esztalgályosnak a fiát. Ebben a szakmában vihethet legtovább.

Egy másik szobában színpróbával bibelődnek a gyerekek. Zománclapra festett színek pontosan megfelelő árnyalatát kell kiválasztani egy sereg szín közül. A gyerekek többnyire csak árnyalatokat tévednek, de olyanok is akadnak, akik teljesen színt tévesztenek. Ezek már a színválsághoz járnak közel. A kísérletet főleg a textilszakma jelöltjeivel végeztetik el.

Ugyanígy próbálják ki a tapintási érzéket. Egy acélhengerben, amelynek felületét zsírral kenik be, egy kisebb átmérőjű acélhenger mozgatható kerékkel jár fel alá. A tapintási érzék akkor tökéletes, ha a két henger felülete teljesen egy síkba került. Már a milliméternek néhány tizedrésznyi, tehát szabadszemmél nem is látható eltérése durva tapintásra vall. Érdekes, hogy ebben a tekintetben egyáltalán nem játszik szerepet az újjak és a bőr finomsága. Az újjak végében elhelyezett tapintóérzékek fejlettsége a döntő. Borbélyoknak egy érzékeny tükrözészerkezettel tíz másodpercig kell megvilágítaniuk egy fix pontot. Itt a kéz és az idegek nyugodtsága a fontos. Alig képzelhető el

BOLDOG UJÉVET

TUNGSRAM BÁRIUMCSŐ

ipari munka, amelynek kipróbálására nem lenne itt alkalmas kísérleti gép.

Egy másik teremben a szellemi képességek vizsgálata folyik.

Az agyvelő tornamutatványai

Iskolapadokban ülnek a gyerekek. Az első feladat egy helyesírási hibákkal teleírdelt szöveg kijavítása. A szöveg munka a következő:

A legutóbbi 7 sujos balyokot hozot rajánk. Fijam meg betegedet a házam, amit tavaj építettem kigyullatt s léggét. Ot volt melette a rak tár amely be húszon kilencz mázsa zabb és árpa vót. Minden oda veszet, egy szem se maratt bellöle. Tsupa korrom vót a környékk Asztán a hanyggák kirágtákk a napra förgómat. Kissébbik fijam, amej fojton beteg, vácra költözöt annghos.

„Megfejtési” idő öt perc. Az eredmény nagyon rossz. Állítólag kísérleteket végeztek intellektuelekkel is. A kísérlet vezetője azt mondja, hogy egy egyetemi tanár két hibát hagyott a szövegben. Hat elemi tévesztett gyermekek átlag négy hibával ússzák meg, két hibához pedig már érettségi bizonyítvány kell.

Ugyanez az elgondolás vonul végig a többi kísérlet összeállításán is. A legérdekesebb következtetések vonhatók le: három fogalom viszonyának felismerése. Egy nyomtatványon három fogalom sorakozik egymás mellett, amelyek rokon tárgykörből származnak és amellyel függő viszonyban vannak egymással. Például:

1. Székér-kerék-küllő... Ajtó —

cél az, hogy az ajtó fogalomköréből vett fogalmakat ugyanolyan viszonylatban írják egymás mellé, mint amilyen viszonylatban van a kerék a székérről és a küllő a kerékkel. Megfejtés: ajtó — zár — kulcs. Tudnillik a zár alkotásza az ajtónak, a kulcs pedig a zárnak. A feladat harminc kérdésből áll, amelyek folyton nehezebbek lesznek. Így:

2. Fa — asztalos — gyalú... Márvány —

3. Kórház — betegek — gyógyulás... Iskola —

13. Sértés — megbocsátás — barátság... Harc —

20. Tudós — kísérlet — törvény... Mérnök —

29. Forma — ítélet — cselekedet... Szépség —

30. Kereslet — kínálat — ár... Hasznosság —

Az utolsó két kérdésre eddig többszáz ember közül mindössze egy tudott elfogadható választ adni, a statisztikai hivatal egyik tisztviselője. A kísérlet tíz percig tart. Jó eredmény esetén bírói vagy ügyvédi pályára ajánlható a páciens.

Hasonlít ehhez a főfogalom felismerésével végzett kísérlet. Szintén harminc kérdésre kell válaszolni tíz perc alatt. Példa:

1. Kertemben alma, körte, szilva, tehát háromféle... terem.

26. A nyereség és veszteség, a gazdálkodás kétféle...

30. Az élet-, vagyon- és munkavédelem az államnak a polgárok részére nyújtott...

Szóval a logikai hajlam és a koncentráció képesség kipróbálásáról van szó. De vizsgáznak a páciensek érzelmi képességéből, eladói képességéből, sőt még lírai kedélyből is. Aki egyszerre felel, költő lehet.

Az egyes ember boldogulása államérdek

Aki végignézi ezeket a kísérleteket az a meggyőződés alakul ki benne, hogy ezek az emberek itt nagyszerű munkát végeznek. A jövő embere a sötétben való tapogatózás helyett tisztán fogja látni, hogy milyen téren startolhat a legtöbb eséllyel.

Vezetünk, miután végimentünk az összes termeken, a következőket mondja:

— Az intézmény még olyan fiatal, hogy nem áll megfelelő mennyiségű statisztikai anyag rendelkezésünkre. Sokkal könnyebb dolguk van a külföldi kollégáknak, akik húsz-harminc év tapasztalattal és anyagával nagyobb biztonsággal tudják megítélni a vizsgálat során jelentkező képességeket. Ambar ez nem annyira tapasztalat kérdése, inkább a rendszer, a szisztéma helyességén múlik az eredmény. Ebben a tekintetben sokat tanulhatunk a külföldiektől, de a rendszert átalakítottuk a mi viszonyainknak megfelelően.

Fiatal, lelkes vezetőnk ezután arról beszél, hogy a rendszert nemsokára odáig lehet majd tökéletesíteni, hogy néhány kérdés vagy felelet elvégzése után teljes határozottsággal meg lehet állapítani, ki milyen pályára a legalkalmasabb. Ez egyszerűen idő kérdése, még pedig, remélhetőleg, rövid idő.

Kivételes esetekkel természetesen nem számolhatunk — folytatja fejtegetéseit. — Mindenesetre meg tudjuk állapítani a normális emberi agyvelő teljesítő-képességének első és felső határát, következtetni tudunk bizonyos jelekből, testi és szellemi adottságokra. Nem ellenére az sem, ha tanácsaink ellenére valaki másféle pályát választott és azon jól boldogult. Bizonyos hogy ha a mi tanácsainkat követi, még jobban érvényesült volna.

Beszél a nagy felelősségről is, amellyel a tanácsadás jár:

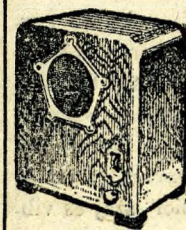
A specializálódás korában élünk. Csak az elsősorú szakemberek juthatnak munkához. Ez főleg az iparosokra vonatkozik. A szakmájában ügyetlen munkást könnyen érheti szerencsétlenség, munkaképtelenné válik és egész életén át nyögi a rossz pályaválasztás következményeit. Mi az egyes ember boldogulását akarjuk elősegíteni. Ez vég-eredményben az államok érdeke.

A boszorkánykonyha ajtaja bezárul. Mögötte apró emberek vizsgáznak az életre való rátermettségükről. Talán közöttük van az, aki a rák ellenszérumát fogja kitermelni vagy megteremteni a világbékét? De az is lehet, hogy a kis emberek gyilkos gázokat és újrendszerű tankokat fognak gyártani. Ki tudja? Ezt még ebben a boszorkánykonyhában sem tudják megjósolni. Mert ha tudnák, talán másképp alakulna a világ jövője.

Nógrádi Béla

A Somogy győzelme Görögországban

Athénből jelentik: A Somogy szép győzelemmel kezdte meg görögországi túráját. A kaposvári csapat első ellenfele Athénban az Atromitos-Gudi Pumiá kombinált volt, amelyet 2-0 és félidő után 5-0 arányban legyőzött.

Mit nyújt

az 5-lámpás, 7050-es Orion-rádió? Informálódjék! Már sokan beszereztek maguknak.

Szerkij: Orion izzólámpa gyár